

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ VALSTYBINĘ DUOMENŲ APSAUGOS INSPEKCIJĄ

2021-09-30 Nr. 4D-2021/1-488
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstaigoje buvo gautas X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundas (toliau vadinama – Skundas) dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos (toliau citatose ir tekste vadinama – VDAI, Inspekcija) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai ilgai nagrinėjus jo 2020-06-11 skundą.

2. Skunde, be kitų aplinkybių, Pareiškėjas nurodo:

„[...]. Į VDAI kreipiausi su skundu 2020-06-11 Nr. 1 R-3842(2.13.) VDAI sprendimą priėmė 2021-03-31 Nr. 3R-320 (2.13-1.E) (*past.* gauta 2021-04-01 per e. pristatymo sistemą, [...]: 2R-1535 (2.13.Mr)-159.adoc)“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Seimo kontrolieriaus Pareiškėjas prašo: „[...] pateikti pažymą dėl mano pažeistų teisių.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Kartu su Skundu Seimo kontrolieriui pateikta:

VDAI 2021-03-31 sprendimo Nr. 3R-320 (2.13-1.E) kopija.

5. Seimo kontrolierius, siekdamas išsiaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes, kreipėsi į VDAI, prašydamas pateikti paaiškinimus dėl jų bei atsakyti į Seimo kontrolieriaus klausimus.

6. Iš VDAI pateiktų paaiškinimų ir dokumentų nustatyta:

6.1. „Inspekcija pareiškėjo [...] (toliau – pareiškėjas) 2020-06-11 skundą gavo 2020-06-11 (Inspekcijos reg. Nr. 1R-3842(2.13.) (toliau – skundas). Skundas buvo pateiktas naudojantis Inspekcijos elektroninių paslaugų sistema“;

6.2. „Inspekcija pareiškėją 2020-06-16 raštu Nr. 2R-3015(2.13.) informavo apie skundo priėmimą, taip kaip to reikalaujama pagal Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau – ADTAĮ) 26 straipsnį, t. y. per 3 darbo dienas nuo skundo gavimo Inspekcijoje dienos“;

6.3. „Inspekcija 2020-07-24 raštu Nr. 2R-3748(2.13.) kreipėsi į pareiškėjo skundžiamą asmenį M. P., prašydama ne vėliau kaip iki 2020-08-04 pateikti Inspekcijai informaciją, reikalingą skundo nagrinėjimui. Atsižvelgiant į tai, kad M. P. per Inspekcijos nustatytą terminą, t. y. iki 2020-08-04, atsakymo į Inspekcijos klausimus nepateikė, Inspekcija 2020-08-31 raštu Nr. 2R-4388(2.13.) pakartotinai nurodė M. P. ne vėliau kaip iki 2020-09-11 pateikti informaciją, reikalingą skundo nagrinėjimui, tačiau ir šį kartą iki Inspekcijos nurodyto termino prašomos informacijos Inspekcijai M. P. nepateikė“;

6.4. „Inspekcija, atsižvelgdama į tai, kad M. P. nevykdo Inspekcijos jam pateiktų nurodymų, t. y. nepateikė informacijos, reikalingos skundo nagrinėjimui, vengia bendradarbiauti su Inspekcija, jo neteisėti veiksmai yra pasikartojančio pobūdžio, nusprendė pradėti administracinės baudos skyrimo pagal 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) (toliau – BDAR) 83 straipsnį procedūrą, ir vadovaujantis ADTAĮ 34 straipsnio 1 dalimi, M. P. išsiuntė 2020-10-02 raštą Nr. 2R-4918(2.13.) „Dėl siūlymo skirti baudą“, nurodydama iki 2020-10-24 raštu pateikti Inspekcijai informaciją, reikšmingą skiriant administracinę baudą, nustatant baudos dydį, ir pareikšti nuomonę dėl bylos nagrinėjimo žodinės procedūros tvarka“;

6.5. „Be to, iki sueinant 4 mėnesių terminui nuo skundo priėmimo, t. y. Inspekcija pareiškėją 2020-09-03 raštu Nr. 2R-4422(2.13.) informavo apie skundo nagrinėjimo eigą ir skundo nagrinėjimo termino pratęsimą dėl M. P. vengimo pateikti Inspekcijai informaciją, reikalingą skundo nagrinėjimui, kaip to reikalaujama ADTAĮ 30 straipsnio 1 ir 2 dalyse“;

6.6. „2020-09-04 ir 2020-09-09 Inspekcija gavo iš pareiškėjo paklausimą ir prašymą pateikti visą skundo nagrinėjimo medžiagą, kurios pareiškėjas neturi (Inspekcijos reg. Nr. 1R-5829(2.13.) ir 1R-5852(2.13.)). Inspekcija atsakymą ir skundo medžiagą pareiškėjui pateikė 2020-10-02 raštu Nr. 2R-4919(2.13.)“;

6.7. „2020-10-20 Inspekcija iš M. P. gavo raštą (Inspekcijos reg. Nr. 1R-6941(2.13.)), kuriuo M. P. pareiškė nuomonę dėl bylos nagrinėjimo žodinės procedūros tvarka ir informavo Inspekciją, kad informaciją, reikšmingą skiriant administracinę baudą, nustatant baudos dydį jis pateiks bylos nagrinėjimo žodine tvarka metu“;

6.8. „Atsižvelgiant į tai, kad Vilniaus mieste nuo 2020-10-28 buvo įvestas karantino režimas, taip pat į koronaviruso COVID-19 ligos plitimo mastą šalyje ir vadovaujantis ADTAĮ 34 straipsnio 3 dalimi, 2020-10-30 Inspekcija išsiuntė M. P. raštą Nr. 2R-5427(2.13.) informuodama jį, kad byla dėl administracinės baudos skyrimo vyks rašytinės procedūros tvarka, todėl paprašė M. P. ne vėliau kaip iki 2020-11-06 raštu Inspekcijai pateikti informaciją, reikšmingą skiriant administracinę baudą“;

6.9. „2020-11-06 Inspekcija gavo M. P. raštą (Inspekcijos reg. Nr. 1R-7336(2.13.)) kuriuo jis paprašė Inspekcijos pratęsti informacijos, reikalingos skiriant administracinę baudą, nustatant jos dydį, pateikimo terminą, tačiau Inspekcija 2020-11-12 raštu Nr. 2R-5653(2.13.) informavo M. P., kad jo prašymas pratęsti terminą nėra tenkinamas“;

6.10. „2020-11-20 Inspekcija gavo pareiškėjo el. laišką (Inspekcijos reg. Nr. 1R-7753(2.13.)), kuriuo jis paprašė Inspekcijos pateikti jam paaiškinimus apie Inspekcijos 2020-07-16 sprendime Nr. 3R-614(2.13-1.) M. P. pateiktų nurodymų vykdymą ir vėl paprašė pateikti jam su skundo nagrinėjimu susijusią medžiagą, kuri jam dar nebuvo pateikta. Pažymėtina, kad šis

pareiškėjo prašymas, pateiktas el. laišku, nebuvo pasirašytas el. parašu. Atsižvelgiant į tai, Inspekcija 2020-11-30 raštu Nr. 2R-5988(2.13.E) informavo pareiškėją, kad jo prašymas nebus tenkinamas, nurodant tokio atsisakymo teisinius pagrindus [...]“;

6.11. „Inspekcija pareiškėjui 2020-12-08 raštu Nr. 2R-6156(2.13.) išsiuntė 2020-12-08 sprendimą Nr. 3R-1079(2.13-1.), kuriuo M. P. buvo paskirta bauda už informacijos, reikalingos skundo nagrinėjimui, Inspekcijai neteikimą.

Pažymėtina, kad, persiunčiant aukščiau nurodytą sprendimą pareiškėjui, kartu pareiškėjas buvo informuotas apie tai, dėl kokių priežasčių Inspekcija neturėjo galimybės skundą išnagrinėti per 6 mėnesių terminą nuo skundo priėmimo dienos (t. y. dėl M. P. skundo nagrinėjimui reikalingos informacijos nepateikimo Inspekcijai)“;

6.12. „Inspekcija M. P. pateikė 2021-01-20 raštą Nr. 2R-239(2.13.), kuriuo pakartotinai paprašė ne vėliau kaip iki 2021-02-05 pateikti Inspekcijai informaciją, reikalingą skundo nagrinėjimui. 2021-02-03 ir 2021-02-22 Inspekcija gavo M. P. pareiškėjui išsiųstus raštus (Inspekcijos reg. Nr. 1R-773(2.13.Mr), Nr. 1R-1268(2.13.), kuriais M. P. pateikė ir skundo nagrinėjimui reikalingą informaciją“;

6.13. „Inspekcija M. P. išsiuntė 2021-03-09 raštą Nr. 2R-1135(2.13.) „Dėl siūlymo skirti baudą“, prašydama nė vėliau kaip iki 2021-03-25 pateikti Inspekcijai informaciją, reikalingą skiriant baudą M. P.. M. P. 2021-03-25 raštu (Inspekcijos reg. Nr. 1R-2166(2.13.Mr) Inspekcijai pateikė prašytą informaciją“;

6.14. „Inspekcija 2021-04-01 raštu Nr. 2R-1535(2.13.Mr), be kita ko, išsiuntė pareiškėjui Inspekcijos 2021-03-31 sprendimą Nr. 3R-320(2.13.E), kuriuo pareiškėjo skundas buvo pripažintas pagrįstu (ADTAĮ 31 straipsnio 1 dalies 1 punktas ir 4 dalis), o 2021-04-16 raštu Nr. 2R-1910(2.13.Mr) Inspekcija išsiuntė pareiškėjui Inspekcijos 2021-04-15 sprendimą Nr. 3R-405(2.13.-1.E), kuriuo M. P. buvo paskirta bauda už BDAR pažeidimus pagal pareiškėjo skundą (ADTAĮ 34 straipsnio 9 dalis)“;

6.15. „Iš aukščiau pateiktos informacijos matyti, kad pareiškėjo skundą Inspekcija neturėjo galimybių išnagrinėti dėl to, kad M. P. laiku nepateikė Inspekcijai informacijos reikalingos skundai išnagrinėti, taip pat M. P. pagal ADTAĮ 34 straipsnio terminus buvo paskirtos dvi baudos, iš kurių viena dėl informacijos Inspekcijai nepateikimo, kita dėl BDAR pažeidimų pagal pareiškėjo skundą“;

6.16. „Be to, atkreipiame dėmesį į tai, kad 2021-05-27 Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos Centralizuoto vidaus audito skyriaus Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos žmogiškųjų išteklių valdymo ataskaitos Nr. 1V-10 (Inspekcijoje gauta 2021-05-27, reg. Nr. 1R-3741(1.20) (toliau – Ataskaita) išvadose yra patvirtinta, kad Inspekcijoje tinkamam funkcijų įgyvendinimui nustatytas 32 papildomų pareigybių poreikis, o tai neabejotinai turi įtakos Inspekcijos funkcijų vykdymui“;

6.17. „Kaip nurodyta aukščiau, per 3 mėnesius nuo skundo gavimo Inspekcijoje dienos ir iki sueinant 4 mėnesių terminui nuo skundo priėmimo, t. y. Inspekcija pareiškėją 2020-09-03 raštu Nr. 2R-4422(2.13.) informavo tiek apie skundo nagrinėjimo eigą, tiek ir apie skundo nagrinėjimo termino pratęsimą, nurodydama tokio pratęsimo priežastis, atitinkančias ADTAĮ 30 straipsnio 2 dalį (skundžiamo asmens vengimas bendradarbiauti). Pažymėtina, kad Inspekcija kartu su informacija apie skundo nagrinėjimo eigą pareiškėją informavo ir apie skundo nagrinėjimo termino pratęsimą dėl to, kad atsižvelgiant į tai, jog iki 2020-09-03 M. P. dar nebuvo pateikęs Inspekcijai informacijos, reikalingos skundo nagrinėjimui, buvo matyti, kad Inspekcija neturės galimybės pareiškėjo skundą išnagrinėti per 4 mėnesius nuo skundo gavimo dienos.“

7. Su Skunde nurodytomis aplinkybėmis susijusios teisės aktų nuostatos:

7.1. Europos Parlamento ir Tarybos (ES) 2016-04-17 reglamente 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrajame duomenų apsaugos reglamente; BDAR) nustatyta:

„1. Nedarant poveikio kitoms pagal šį reglamentą nustatytoms užduotims, kiekviena priežiūros institucija savo teritorijoje: [...] f) nagrinėja skundus, kuriuos pagal 80 straipsnį pateikė duomenų subjektas arba įstaiga [...] ir tinkamu mastu tiria skundo dalyką, taip pat per pagrįstą laikotarpį informuoja skundo pateikėją apie skundo tyrimo pažangą ir rezultatus, visų pirma tais atvejais, kai būtina tyrimą arba derinti veiksmus su kita priežiūros institucija; [...]“

7.2. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo:

2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

„1. **Biurokratizmas** – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai. [...]“;

12 straipsnis. Seimo kontrolierių tiriami skundai

„1. Seimo kontrolieriai tiria pareiškėjų skundus dėl pareigūnų piktnaudžiavimo, biurokratizmo ar kitaip pažeidžiamų žmogaus teisių ir laisvių viešojo administravimo srityje [...]“;

22 straipsnis. Seimo kontrolieriaus sprendimai

„1. Seimo kontrolierius, atlikęs tyrimą, priima sprendimą: 1) pripažinti skundą pagrįstu; 2) atmesti skundą; 3) nutraukti skundo tyrimą. [...]. 3. Skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia, taip pat kitais šio įstatymo nustatytais atvejais.“

7.3. Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymo (toliau vadinama – ADTAI):

11 straipsnis – „Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija atlieka Reglamente (ES) 2016/679 nustatytas priežiūros institucijos užduotis“;

23 straipsnis – „1. Priežiūros institucija nagrinėja skundus dėl Reglamento (ES) 2016/679, šio įstatymo ir kitų įstatymų, reglamentuojančių asmens duomenų ir (ar) privatumo apsaugą, pažeidimų šių teisės aktų ir priežiūros institucijos nustatyta tvarka“;

30 straipsnis – „1. Priežiūros institucija praneša pareiškėjui apie skundo nagrinėjimo pažangą, jei skundas ar jo dalis neišnagrinėta, ar rezultatus ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo skundo gavimo priežiūros institucijoje dienos. 2. Skundas ar jo dalis turi būti išnagrinėta ir pareiškėjui atsakyta per 4 mėnesius nuo skundo gavimo priežiūros institucijoje dienos, išskyrus atvejus, kai dėl skunde ar jo dalyje nurodytų ar nagrinėjimo metu paaiškėjusių aplinkybių sudėtingumo, informacijos apimties, skundžiamo asmens ir kitų juridinių ar fizinių asmenų vengimo vykdyti priežiūros institucijos reikalavimus, skundžiamų veiksmų tęstinio pobūdžio arba kitų objektyvių priežasčių būtina skundo ar jo dalies nagrinėjimą pratęsti. Šiais atvejais skundo ar jo dalies nagrinėjimo terminas pratęsiamas, bet ne ilgiau kaip 2 mėnesiams. Bendras skundo ar jo dalies nagrinėjimo terminas negali būti ilgesnis negu 6 mėnesiai nuo skundo gavimo priežiūros institucijoje dienos. Apie skundo ar jo dalies nagrinėjimo termino pratęsimą ir pratęsimo priežastis pranešama pareiškėjui. Skundas ar jo dalis turi būti išnagrinėta per įmanomai trumpiausią laiką.“

7.4. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo (toliau vadinama ir – VAI):
 3 straipsnis. *Viešojo administravimo principai*

„Viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi šiais principais: [...] 4) įstatymo viršenybės. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus. Administraciniai aktai, susiję su asmenų teisių ir pareigų įgyvendinimu, visais atvejais turi būti pagrįsti įstatymais; [...]“

Tyrimui reikšminga teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo (toliau vadinama ir – LVAT) praktika:

8.1. LVAT 2012 m. kovo 1 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A⁵⁰²-1605/2012), be kita ko, nurodyta:

„Lietuvos Respublikos Konstitucija įtvirtina atsakingo valdymo (gero administravimo) principą (Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo 1999 m. gegužės 11 d., 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimai, 2004 m. lapkričio 5 d. išvada). Vienas iš gero administravimo principų yra konstitucinė nuostata, kad visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2005 m. gegužės 31 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A10-655/2005). [...]. Viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnyje nurodyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi įstatymo viršenybės, objektyvumo, proporcingumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, efektyvumo, subsidiarumo ir kitais šioje įstatymo normoje išvardytais principais. Tai reiškia, jog kiekviena viešojo administravimo institucija yra saistoma bendrųjų, be kita ko, konstitucinių teisės principų (teisinės valstybės, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, teisės viršenybės, draudimo diskriminuoti, asmenų lygybės prieš įstatymą, proporcingumo ir kt.) bei gero administravimo, atsakingo valdymo principų (teisėtumo, objektyvumo, nepiktnaudžiavimo valdžia, skaidrumo ir kt.)“;

8.2. LVAT 2013 m. spalio 8 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A-602-1189/2013), be kita ko, nurodyta:

„Atsakovas, nepriimdamas administracinio sprendimo pažeidė teisės aktų reikalavimus, kuriais viešojo administravimo subjektui nustatomi procedūriniai terminai sprendimo priėmimui, tokie terminai yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg užtesiamas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją. Minėtų terminų pažeidimas nedaro administracinio sprendimo negaliojančiu ar neatleidžia viešojo administravimo subjekto nuo pareigos priimti administracinį sprendimą, tačiau sprendimo nepriėmimo atveju, suinteresuotam asmeniui suteikia teisę kreiptis į teismą su skundu dėl viešojo administravimo subjekto vilkinimo priimant administracinį sprendimą, būtent tokia savo teise pasinaudojo pareiškėjas šioje byloje. [...]“;

8.3. LVAT 2015 m. sausio 8 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A-1-502/2015), be kita ko, nurodyta:

„[...] pagal gero administravimo principą valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, privalo dirbti rūpestingai ir veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. [...]“;

8.4. LVAT 2020 m. rugsėjo 23 d. nutartyje (administracinė byla Nr. eA-4529-520/2020), be kita ko, nurodyta:

„Viešojo administravimo subjektui įstatyme nustatytas terminas administraciniam sprendimui priimti yra instrukcinio pobūdžio, todėl šio termino pasibaigimas nedaro negaliojančiu administracinio sprendimo, priimto pasibaigus šiam terminui. Įstatyme nustatyto termino, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, pasibaigimas nepaneigia viešojo administravimo subjekto

kompetencijos priimti administracinį sprendimą ar atlikti kitus veiksmus, t. y. tiesiogiai nesukuria neigiamų teisinių pasekmių, tik prailgina administracinį procesą, su sąlyga, jei nesuėjęs senaties terminas šioms procedūroms vykdyti. Viešojo administravimo subjektui praleidus įstatyme ar kitame teisės akte nustatytą administracinio sprendimo priėmimo terminą, galima konstatuoti viešojo administravimo subjekto neveikimą, tai suteikia teisę asmeniui ginti savo teises kreipiantis su skundu dėl neveikimo (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2012 m. gegužės 24 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A520-2327/2012; 2013 m. birželio 13 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A502-940/2013; 2012 m. sausio 27 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A602-110/2012; 2012 m. gruodžio 5 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A525-2907/2012 ir kt.).“

„Bylos duomenys patvirtina, kad nagrinėjamu atveju nėra pagrindo teigti, jog NŽT, nesant objektyvių priežasčių, nepateisinamai ilgai delsė ar kitaip vilkino išnagrinėti pareiškėjo skundo dalį. Priešingai – iš byloje esančių duomenų matyti, kad NŽT, pagal kompetenciją, atliko inspekcijos 2018 m. liepos 17 d. raštais jai pavestą žemės naudojimo kontrolę, surašė žemės naudojimo patikrinimo aktą bei 2018 m. lapkričio 12 d. raštu informavo pareiškėją. Atsižvelgiant į tai, nėra pagrindo konstatuoti atsakovo (NŽT) vilkinimo atlikti veiksmus“;

8.5. LVAT 2021 m. rugpjūčio 11 d. nutartyje (administracinė byla Nr. eA-2477-968/2021), be kita ko, nurodyta:

„Nagrinėjamos bylos kontekste pirmiausiai pabrėžtina, kad ABTĮ 92 straipsnyje nustatyta, jog bylose dėl viešojo administravimo subjekto neveikimo, tai yra pareigų nevykdymo, ar vilkinimo atlikti veiksmus administracinis teismas savo sprendimu gali įpareigoti tą viešojo administravimo subjektą per teismo nustatytą laiką priimti reikiamą teisės aktą arba įvykdyti kitokių teismo patvarkymą. Aiškinant paminėtą teisinį reglamentavimą LVAT praktikoje ne kartą konstatuota, kad viešojo administravimo subjekto vilkinimu atlikti veiksmus yra suprantamas toks šio neveikimas, kai viešojo administravimo subjektas nepriima sprendimo (teigiamo arba neigiamo) prašomu išspręsti klausimu per įstatymo nustatytą terminą (žr., pvz., LVAT 2012 m. sausio 13 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS⁶⁰²-84/2012; 2019 m. vasario 12 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-394-520/2019; 2020 m. vasario 18 d. nutartį Nr. eA-118-492/2020). Pareiškėjas, reikalaujamas įpareigoti atsakovą atlikti tam tikrus veiksmus, turi pagrįsti (nurodyti aplinkybes ir pateikti jas patvirtinančius įrodymus), kad jo skundo teismui pateikimo metu buvo realus faktinis ir teisinis pagrindas priimti sprendimą, tačiau jis nepriimtas be svarbių priežasčių (ABTĮ 56 str.). Vilkinimas gali būti konstatuotas tada, kai viešojo administravimo subjektas nustatytais terminais neatlieka visų ar dalies veiksmų, kurie teisės aktais priskirti jo kompetencijai. Teismas turi įvertinti, ar atsakovas buvo kompetentingas atlikti tam tikrus veiksmus ar priimti sprendimus, ar jam priskirtus klausimus sprendė įstatymų nustatyta tvarka ir laiku (žr., pvz., LVAT 2003 m. birželio 23 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A⁸-406/2003, LVAT biuletenis Nr. 4, 296 p.; 2020 m. vasario 18 d. nutartį Nr. eA-118-492/2020)“;

8.6. LVAT 2019 m. vasario 12 d. nutartyje (administracinė byla Nr. eA-394-520/2019;), be kita ko, nurodyta:

„Sprendžiant, ar pareiškėjas skundžia atsakovo aktą ar neveikimą, visais atvejais vertintinas tarp šalių susiklosčiusių materialinių teisinių santykių pobūdis, o ne vien pareiškėjo reikalavimo žodinė išraiška (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2007 m. spalio 11 d. nutartį administracinėje byloje Nr. AS¹¹-296/2007; 2017 m. lapkričio 8 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eAS-939-756/2017)“;

8.7. LVAT 2020 m. birželio 23 d. nutartyje (administracinė byla Nr. A-502-415/2020), be kita ko, nurodyta:

„Iš Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikos taip pat matyti, kad nukrypstant nuo Mokslo ir studijų įstatyme nustatytų sprendimo priėmimo terminų kiekvienu konkrečiu atveju vertinamos tokį termino praleidimą lėmusios priežastys (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2016 m. gruodžio 12 d. nutartį administracinėje byloje [Nr. A-2957-520/2016](#)).

75.3. Byloje pateikti duomenys nesuponuoja, kad nagrinėjamu atveju Kontrolierius veikė nesąžiningai, nepateisinamai delsė nesant objektyvių priežasčių ar kitaip vilkino sprendimo priėmimą. Priešingai – tiriamo skundo ir galimo pažeidimo pobūdis yra labai sudėtingas, o iš byloje esančių duomenų matyti, kad Kontrolierius aktyviai nagrinėjo gautą skundą, prašė šalis pateikti paaiškinimus, vyko pokalbis su šalimis, buvo pasitelkti ekspertai teksto sutaptims įvertinti, kviesti asmenys susipažinti su tyrimo informacija.

75.4. Atsižvelgiant į išdėstytus argumentus, konstatuotina, kad Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnio 10 dalyje nustatytas terminas praleistas dėl objektyvių priežasčių bei Kontrolieriaus Tarnybai veikiant sąžiningai.“

Tyrimo išvados

9. Pareiškėjas Skundu kreipėsi į Seimo kontrolierių dėl VDAI pareigūnų veiksmų (neveikimo) galimai nepagrįstai ilgai nagrinėjus jo 2020-06-11 skundą.

Pagal Seimo kontrolieriui tyrimo metu pateiktą informaciją ir dokumentus (kopijos) nustatyta, kad Pareiškėjas kreipėsi į VDAI su 2020-06-11 skundu dėl jo asmens duomenų tvarkymo galimų pažeidimų.

Pareiškėjas skundžiasi, kad VDAI galimai pažeidė jo teises, kadangi nagrinėjo jo 2020-06-11 skundą nesilaikant ADTAI nustatytų skundų nagrinėjimo terminų.

Įvertinus tyrimo medžiagą nustatyta, kad Pareiškėjo 2020-06-11 skundas VDAI buvo gautas 2020-06-11, o galutinis sprendimas dėl šiame skunde nurodytų aplinkybių priimtas 2021-03-31, t. y. praėjus 9 mėnesiams ir 19 dienų.

10. Atkreiptinas dėmesys, kad, pagal nustatytą teisinį reguliavimą (šio rašto 7.3 punktas), skundas turi būti išnagrinėtas ir pareiškėjui atsakyta *per 4 mėnesius nuo skundo gavimo priežiūros institucijoje dienos*, išskyrus atvejus, kai dėl skunde ar jo dalyje nurodytų ar nagrinėjimo metu paaiškėjusių aplinkybių sudėtingumo, informacijos apimties, skundžiamo asmens ir kitų juridinių ar fizinių asmenų vengimo vykdyti priežiūros institucijos reikalavimus, skundžiamų veiksmų tęstinio pobūdžio arba kitų objektyvių priežasčių būtina skundo ar jo dalies nagrinėjimą pratęsti, tačiau šiais atvejais skundo ar jo dalies nagrinėjimo terminas pratęsiamas *ne ilgiau kaip 2 mėnesiams*. Bendras skundo arba jo dalies nagrinėjimo terminas *negali būti ilgesnis negu 6 mėnesiai* nuo skundo gavimo priežiūros institucijoje dienos. Skundas ar jo dalis turi būti išnagrinėta per įmanomai trumpiausią laiką.

Tyrimo metu nustatyta, kad 2020-06-11 skundas VDAI išnagrinėtas ir sprendimas dėl jame nurodytų aplinkybių priimtas *praėjus 9 mėnesiams ir 19 dienų*, t. y. pažeidus teisės aktuose nustatytą terminą.

Atsižvelgiant į tai, vertėtų atkreipti dėmesį, kad viešojo administravimo subjektai yra saistomi gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų (šios pažymos 8.1 punktas). Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus (vykdydamos valdžios funkcijas), privalo dirbti rūpestingai ir veikti taip, kad būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (šios pažymos 8.3 punktas).

11. Vis dėlto manytina, kad ne kiekvienas formalus teisės aktų nustatyto procedūrinio

termino pažeidimas gali būti traktuojamas kaip viešojo administravimo subjekto vilkinimas atlikti funkcijas arba neveikimas. Kaip yra išaiškines LVAT, procedūriniai terminai sprendimo priėmimui yra skirti užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg užtęsiamas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją. Terminų pažeidimas nedaro administracinio sprendimo negaliojančiu ar neatleidžia viešojo administravimo subjekto nuo pareigos priimti administracinį sprendimą, tačiau *sprendimo nepriėmimo atveju* asmeniui suteikia teisę kreiptis į teismą su skundu dėl viešojo administravimo subjekto vilkinimo priimant administracinį sprendimą (šios pažymos 8.2 punktas).

Nors netoleruotina situacija, kai procedūra vyksta ilgą laiką, tačiau nagrinėjamu atveju pavėluotai atlikti veiksmai nelaikytini esminiu procedūros pažeidimu, kadangi tyrimo metu nenustatyta duomenų, kad būtų priimtas neteisėtas ar nepagrįstas sprendimas arba kad jis būtų sukėles Pareiškėjui kitas neigiamas pasekmes. Kaip yra pažymėjęs LVAT, viešojo administravimo subjektui įstatyme nustatytas terminas administraciniam sprendimui priimti yra instrukcinio pobūdžio, todėl šio termino pasibaigimas nedaro negaliojančiu administracinio sprendimo, priimto pasibaigus šiam terminui. Įstatyme nustatyto termino, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, pasibaigimas nepaneigia viešojo administravimo subjekto kompetencijos priimti administracinį sprendimą ar atlikti kitus veiksmus, t. y. tiesiogiai nesukuria neigiamų teisinių pasekmių, tik prailgina administracinį procesą, su sąlyga, jei nesuėjęs senaties terminas šioms procedūroms vykdyti. Pagal LVAT suformuotą praktiką, vilkinimas gali būti konstatuotas tada, kai viešojo administravimo subjektas nustatytais terminais neatlieka visų ar dalies veiksmų, kurie teisės aktais priskirti jo kompetencijai.

Iš tyrimo medžiagos nustatyta, kad Inspekcija, kad ir pavėluotai, tačiau priėmė sprendimą dėl Pareiškėjo 2020-06-11 skundo ir pateikė jį Pareiškėjui. Pareiškėjas Skunde nenurodo, kaip dėl užsitęsusio nagrinėjimo buvo pažeistos jo teisės, kokios neigiamos pasekmės jam kilo. Be to, nesutikdamas su Inspekcijos sprendimu, Pareiškėjas turi teisę jį apskųsti.

Pagal Inspekcijos paaiškinimus ir pateiktus dokumentus (kopijos) nenustatyta, kad Inspekcija nepagrįstai, piktybiškai būtų vilkinusi tyrimą; priešingai, buvo imtasi teisės aktuose nustatytų būtinų priemonių, kad Pareiškėjo skundas būtų tinkamai išnagrinėtas, atliekant tyrimą laikytasi teisės aktuose nustatytų procedūrų (kreiptasi į skundžiamą asmenį dėl informacijos pateikimo, negavus informacijos pradėta administracinės baudos skyrimo procedūra). Iš Skundo medžiagos galima spręsti, kad tyrimas užtruko dėl objektyvių priežasčių – skundžiamo asmens vengimo pateikti Inspekcijai informaciją ir dokumentus, o ne dėl Inspekcijos veiksmų piktybiško vilkinimo ar neveikimo. Be to, Pareiškėjas buvo nuolat informuojamas apie tyrimo eigą (šios pažymos 6.2, 6.5, 6.6, 6.11, 6.14, 6.17 punktai).

Pagal LVAT suformuotą praktiką, sprendžiant, ar procedūrinių terminų pažeidimas nagrinėjant pareiškėjo skundą (prašymą) laikytinas viešojo administravimo subjekto vilkinimu atlikti veiksmus ar neveikimu, turi būti įvertinta skundo nagrinėjimo aplinkybių visuma, tokį termino praleidimą lėmusios priežastys (šios pažymos 8.4, 8.6 ir 8.7 punktai).

Taigi, nors Pareiškėjo 2020-06-11 skundo tyrimas ir užtruko, tačiau Inspekcija įvykdė savo funkciją pagal kompetenciją – atliko tyrimą ir priėmė sprendimą. Tyrimas užtruko dėl objektyvių priežasčių, nebuvo nustatyta nepagrįsto, nesąžiningo Inspekcijos delsimo atlikti tyrimo veiksmus, taip pat nenustatyta, kad Pareiškėjui dėl užsitęsusio nagrinėjimo būtų kilę neigiamų pasekmių.

12. Atsižvelgiant į tyrimo metu nustatytą Pareiškėjo 2020-06-11 skundo nagrinėjimo termino pažeidimą, pastebėtina, kad Seimo kontrolieriui nagrinėjant panašaus pobūdžio skundus dėl VDAI veiklos (dėl skundų nagrinėjimo terminų pažeidimo) su rekomendacijomis buvo kreiptasi į VDAI vadovą ir Lietuvos Respublikos Vyriausybę (Seimo kontrolierių gautų skundų bylos Nr. 4D-2020/1-1555, 4D-2021/1-14, 4D-2021/1-710). Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos

pavedimu klausimą buvo pavesta nagrinėti Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijai. Atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus rekomendacijas, buvo atliktas VDAI vidaus auditas ir remiantis jo išvadamis Inspekcijai rekomenduota inicijuoti papildomų pareigybių steigimo klausimo sprendimą, taip pat inicijuoti klausimo dėl informacinių sistemų plėtros nagrinėjimą.

Seimo kontrolieriaus tyrimo metu nagrinėjant Pareiškėjo skundą (byla Nr. 4D-2021/1-710), paprašius VDAI informuoti, kokių konkrečių priemonių 2021 metais ji ėmėsi įgyvendindama vidaus audito rekomendacijas, VDAI pranešė, kad kreipėsi į Lietuvos Respublikos finansų ministeriją, prašydama pritarti papildomiems biudžeto asignavimams naujoms pareigybėms steigti ir darbo vietoms įrengti, o 2021-08-12 ji gavo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos raštą, kuriuo ji buvo informuota apie biudžeto asignavimų skyrimą papildomiems 10 etatų.

13. Įvertinus papildomus Inspekcijos paaiškinimuose pateiktus argumentus dėl jos nepriklausomumo nuo kitų institucijų (įskaitant ir Seimo kontrolierių) atliekant tyrimus, akcentuotina, kad įstatyme įtvirtinta Inspekcijos veiklos nepriklausomumo garantija nepaneigia jos pareigos laikytis teisės aktuose nustatytų procedūrinių terminų, taip pat neeliminuoja Seimo kontrolieriaus įgaliojimų tirti jos, kaip viešojo administravimo subjekto, veiklos biurokratizmo ir piktnaudžiavimo tarnyba aspektais bei atkreipti dėmesį į jos veiklos viešojo administravimo srityje trūkumus, kai jie nustatomi.

14. Įvertinus tai, kad sprendimas dėl Pareiškėjo 2020-06-11 skundo buvo priimtas, nenustatyta dėl užtrukusio nagrinėjimo Pareiškėjui kilusių neigiamų pasekmių, tyrimas užtruko dėl objektyvių priežasčių, Inspekcijai teiktos rekomendacijos dėl skundų nagrinėjimo terminų pažeidimų yra vykdomos, remiantis Seimo kontrolierių įstatyme įtvirtintais objektyvumo, teisingumo principais, Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, numatančia, jog pareiškėjo skundo tyrimas nutraukiamas, jei tyrimo metu išnyksta skundžiamos aplinkybės arba, tarpininkaujant Seimo kontrolieriui, skunde keliamos problemos išsprendžiamos gera valia (pažymos 7.2 punktas), Seimo kontrolierius konstatuoja, kad pradėtas tyrimas nutrauktinas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

15. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 3 dalimi, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia:

X Skundą dėl Valstybinės duomenų apsaugos inspekcijos pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepagrįstai ilgai nagrinėjus jo 2020-06-11 skundą, tyrimą nutraukti.

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas